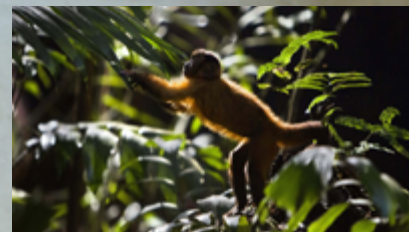

AKROPOLITANEC

— ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET —

ŽIVLJENJSKE LEKCIJE
IZ AMAZONIJE

KUPID IN PSIHE

ORIENTACIJSKE
SPOOBNOSTI MRAVELJ

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

Leonardo da
Vinci

GENIJ, KI JE
SPREMINJAL SVET

SEMINAR OB 500. OBLETNICI SMRTI
ENEGA NAJVEČJIH GENIJEV VSEH ČASOV

- ŽIVLJENJE · SLIKARSTVO ·
- EZOTERIČNA INTERPRETACIJA ZADNJE VEČERJE ·
- KAKO RAZVITI KREATIVNOST – PO LEONARDU ·

15. IN 16. MAJ 2019

NOVA AKROPOLA
TYRŠEVA 7, MARIBOR

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

APRIL 2019 | ŠT. 45

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

02/620 32 40

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevajalka in lektorica: Klavdija Blažun

Grafična oblikovalka: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

- FILOZOFIJA: ŽIVLJENJSKE LEKCIJE IZ AMAZONIJE 5
- MITOLOGIJA: AMOR IN PSIHE 8
- NARAVA: ORIENTACIJSKE SPOSOBNOSTI MRAVELJ 10
- ANEKDOTA: ŠPARTANSKA UTRDBA 12
- ZNANI IZREKI: VLADATI SEBI JE NAJVEČJA OBLAST 13

Na naslovnici:

A. Canova (1757 – 1822);

Psihe, oživljena s Kupidovim poljubom;

Muzej Louvre, Pariz

B E S E D A
U R E D N I K A

ŽELJE – STIČIŠČA NAŠIH MOČI IN ŠIBKOSTI

Razmišljam o tem, kako neverjetno vplivne so želje. V nas ustvarjajo napetost, ki nas giblje skozi življenje, saj večino tega kar počnemo, počnemo zato, da bi zadovoljili svoje želje ... Te so naše gonilo in naša motivacija.

Zdi se, kot da nas želje osmišljajo in oživljajo. Tako močno nas določajo, da si težko predstavljamo stanje brez želja. Kakor da bi nas brez njih zajele apatija, brezcilnost, praznina ... Brez želja bi bili bi kot rastline, saj bi bila naša čustva mrtva.

Želje torej dajejo vitalnost in intenzivnost našemu čustvenemu življenju. Vendar so obenem tudi vir naših največjih bolečin. Kaj namreč boli bolj kot neizpolnjena želja? Ljubezen, ki nam ni vrnjena! Kariera, ki se nam vseskozi izmika. "Kupljeno" prijateljstvo, ki ne bo nikoli iskreno ...

Vsi imamo želje – ni pomembno, ali so uresničljive ali neuresničljive, zdrave ali iluzorne, upravičene ali neupravičene – na tem mestu bi želel poudariti le to, da če nekaj onemogoča izpolnitev naših želja, to v nas povzroči bolečino. Vsaka želja torej predstavlja področje, kjer smo ranljivi, točko, ki je lahko vir bolečine.

Želje torej povedo, kam je usmerjena naša vitalnost in predvsem kje so naše šibkosti.

Mislím, da bi se ob tem stavku vsakdo moral za trenutek ustaviti in sam pri sebi razmisliti predvsem o tem, kako nas naše osebne želje pogojujejo, ali bolj neposredno rečeno, zaslužujejo.

Zdaj lahko razumemo, zakaj je Sidarta Gotama Buda učil, da je želja poleg neznanja glavni vzrok bolečine, in da je treba doseči stanje brez želja.

Lahko tudi celo razumemo povezavo med željami in bolečino, vendar se nam ob pomisli, da bi poskušali tudi dejansko izkoreniniti želje, hitro zatakne. Upravičeno, saj bi z nasilnim izkoreninjanjem želja umrtvičili naša čustva, tega pa si nikakor ne želimo. Kako bi sicer čustveno ohromeli doživljali lepote življenja?

Zato ne smemo nasilno rezati želja, kar je nenaravno in celo škodljivo. Namesto tega si je treba prizadevati nižje osebne želje (ki se ob iskrenem premisleku izkažejo za egoistične) spremeniti v višje, duhovne težnje.

Tu nas je naša psihološka obravnava človeka in iskanje trajnih rešitev za srečo neizogibno privedla na področje duhovnega. Iz izkušenj namreč vemo, da se bolečinam ne bomo trajno izognili niti s fizičnim, niti s psihičnim delovanjem. Lahko se sicer trudimo, vendar rezultat nikoli ne bo odvisen le od nas in zato nimamo nobenih zagotovil ...

S psihično ali fizično "nagrado" namreč lahko trenutno zadovoljimo željo, vendar s tem še ne odpravimo bolečine. Kajti tudi v najugodnejšem primeru izpolnjenih želja nas spremlja strah pred izgubo teh pogojev za zadovoljstvo. Že ta sam strah povzroča bolečino, kaj šele izguba, ko ta nastopi.

Za okoliščine pa vemo, da so spremenljive, da se kolo Fortune ves čas vrti, zdaj daje, zdaj jemlje ... Tako se skozi naše življenje na več področjih ves čas izmenjujeta ugodje in bolečina ... nikoli miru, nikoli trajnosti, po kateri hrepenimo.

Zato ni smiselno iskati sreče v zunanjih okoliščinah – to je le neskončno in mukotrpno Siziŕovo delo. Namesto tega poskusimo spoznati, kaj je naša prava narava, naša prava moč in kako priti do radosti, ki ne bo odvisna od zunanjih okoliščin. Po pravilnem razumevanju pa bo sledilo še gojenje naših čustev in občutkov.

Poglejmo si potrebo po subtilizaciji želja na zgovornem primeru ljubezni. Osebna ljubezen je tista, ki zahteva. Z nekom si želimo biti, ker je privlačen, vesel, zanesljiv, ker ob njem ne bomo osamljeni ... Lahko naštejemo veliko stvari, ki jih "z ljubeznijo" te osebe pridobimo. Zato si jo tudi želimo ob sebi. Radi jo imamo, vendar zaradi sebe in ne zaradi nje same! Ko izgubimo tako osebo, nam je hudo – zaradi sebe, ne zaradi nje. Recimo bobu bob, bodimo iskreni sami pred seboj, in ugotovimo, v kolikšni meri je naša "ljubezen" sebična in v kolikšni čista.

Ne želim napadati naše naravne potrebe po dopolnjevanju ... Nič ni narobe s takimi odnosi, saj so del življenja večine nas. Le zavedajmo se, kakšne narave so, koliko so dejansko globoki, da bi razumeli, zakaj nam to, kar nam predstavlja zadovoljstvo, hkrati prinaša tudi bolečino. Zadovoljstvo in bolečina sta dve strani istega kovanca. V življenju pa se ta kovanec ves čas suče – zdaj vidimo in doživljamo eno stran,

zdaj drugo. Kolo življenja se vrti in ta spremenljivost je odličen poligon, na katerem se lahko učimo in rastemo ...

Doseči je treba Ljubezen, ki iskreno daje in ne zahteva. Ko bližnjega doživljamo kot drugega sebe, ko njegova veselja in njegove bolečine postanejo tudi naše. Ko vidimo lepoto v dopolnjujočem se združevanju različnosti v eno celoto. Ko uvidimo neminljiv misterij, ki oživlja vse relativne in minljive stvari ... Tovrstna čista ljubezen ne ustvarja odvisnosti niti drugih bolečin, obenem pa daje veliko radosti. Morda večje radosti od zadovoljstev, ki smo jih vajeni... Pozna pa jih le tisti, ki mu je čustva uspelo tako subtilizirati, da se njegove prefinjene strune lahko odzivajo na prijetno nežno melodijo življenja, ki je bolj grobi čustveni inštrumenti še ne morejo zaznati.

Ponovimo, ne govorim o zanikanju želja, temveč o potrebi po njihovem subtiliziranju, in osvoboditvi od vsega, ki ima relativno vrednost – da bi vzgojili globlji in zrejši odnos do ljudi, narave in sebe.

Saj vem, to je enostavno spraviti v besede, to spraviti v življenje pa povsem nekaj drugega. Zato ne pričakujmo sprememb čez noč. Ne gre za uporabo čarobne palice ali veliko spremembo, ki bi jo morali narediti. Nasprotno, gre za pot – za postopno po učenja, pot soočanja s samim seboj, za pot, na kateri se iz meseca v mesec počasi spreminjamo in počasi rastemo.

Stopimo na to zlato pot. Morda res ne bomo že jutri srečni in brez bolečin, bomo pa malo bolj svobodni in malo bolj radostni ...

Andrej Praček, urednik

ŽIVLJENJSKE LEKCIJE IZ AMAZONIJE

TRISHYA
SCREWVALA

"POGLEJ GLOBOKO V NARAVO IN VSE BOŠ RAZUMEL BOLJE."

ALBERT EINSTEIN

V kratkem času, ki sem ga preživela v amazonskem gozdu v južnem Peruju, se je moje srce odprlo lepoti in neskončni modrosti, ki nam ju ponuja narava. Edinstveno razmerje med vročino in vlago v njem ustvarja največji deževni gozd na svetu, v katerem najdemo več kot štiristo milijard dreves 160.000-ih različnih vrst, ki rastejo na tem področju. Zaradi nepredvidljive in motne reke ter gostih dreves, ki poraščajo džunglo, so tla v tem gozdu skoraj popolnoma temna. Ob tem sem dobila vtis, da edinstvena biosfera poleg vsem vidnega obilja življenja skriva tudi globoke skrivnosti. Te se razjasnijo le obiskovalcem, ki so pripravljeni stopiti na notranje popotovanje.

Po štirih urah vožnje s čolnom in kratkem pohodu skozi gosto listje smo prispeli na kraj, ki je bil naslednjih nekaj dni naš dom: v rustikalno, a udobno kočo, narejeno iz organskih materialov tega področja, zaradi česar je bila v svojem okolju elegantna in nevpadljiva. Električno smo pridobivali izključno

iz sončne energije, kar pomeni, da smo jo lahko uporabljali le nekaj ur na dan. Straniščni prostori in čistila so bili narejeni iz organskih materialov, tako da je bil naš ogljični odtis čim manjši. Naša soba pa ni imela naoknic in je bila popolnoma izpostavljena zunanjemu okolju. Priznati moram, da me je bilo prvo noč zelo strah: pred hrupnim gozdom, v katerem so odmevali kriki škržatov in grozljivo tuljenje opic, me je varovala le spalna mreža. Moja domišljija je nenadzorovano podivjala ... Le katero smrtonosno bitje se lahko zdaj plazi pod mojo posteljo?

A že naslednje jutro, ko smo se tik ob zori podali v gosto džunglo, je strah zamenjalo občudovanje. Gozd je prekipel od življenja. Prevzele so me številne vrste dreves, ki so stala drug ob drugem. Vsakega od njih je odlikoval edinstveni mehanizem preživetja, prav tako pa so vsi gostili svojo majhno ekosfero lišajev, plazilcev, insektov, opic ter čudovitih rdečih ar in drugih ptic, ki so značilne za to področje. Kot

strela z jasnega me je zadela misel, da niti v samoti nisem sama. Za trenutek sem postala eno s harpijskim orlom in velikanskim drevesom kapokovcem, katerega korenine segajo globoko v zemljo in mu tako omogočajo neomejeno rast navzgor, proti nebu.

Vsaka rastlina, žuželka in žival v Amazoniji igra svojo ključno vlogo. Majhen termit predeluje odmrli les in tako pomaga rastlinam ohranjati zdrave korenine. Izmuzljiva puma skrbi za ohranjanje populacije vrst živali, ki so nižje na prehranski lestvici, v pravem razmerju. Ob opazovanju številnih oblik življenja, ki složno soobstajajo v tem gozdu, sem uvidela tudi neločljivo povezanost vsega, v kar se odtisne življenje; sprevidela sem, da smo morda vsi del nečesa veliko večjega, kot smo mi sami. Ob pogledu na kolektivni ekosistem, v katerem imajo vsaka rastlina, žuželka, ptica in žival svoj lastni namen, sem se začela spraševati, ali nimamo tudi ljudje določene vloge, ki jo moramo odigrati v naravi.

Prav vsa amazonska plemena močno spoštujejo naravo. To spoštovanje načrtno gojijo vse od trenutka, ko se otrok rodi. Novorojenčka namreč takoj po rojstvu spustijo v jamo, ki jo izdolbejo v zemljo. Na ta način otroka najprej pozdravi Pachamama, andsko božanstvo, ki ga povezujejo z materjo

zemljo. Nato v jamo zakopljejo s hranili bogato posteljico, s čimer simbolično povežejo obe materi in nahranijo zemljo. V kakšnem nasprotju je to s sodobnimi bolnišnicami, v katerih se dojenčki rojevajo v sterilnih sobah in kjer jih ločijo od mam, ki so pogosto popolnoma otopele zaradi protibolečinskih sredstev.

Ob pogledu na tradicije številnih amazonskih plemen, ki častijo naravo, je postalo popolnoma jasno, da smo danes morda pozabili na mesto, ki ga moramo zavzeti kot človeška bitja. Lokalna plemena so ustvarjala in gradila kratkotrajne stvari, na način, da se je vse lahko povrnilo v naravo – hiše iz blata, kanuje, ki so jih izdolbli iz lesa, viseče mreže, ki so jih ustvarili iz vitic ipd. To je v popolnem nasprotju s svetom, v katerem razvito družbo zaznamuje potrošništvo, kjer razvijamo industrijo, ki uničuje naravo in v katerem ustvarjamo neuničljive dobrine. Odkritje, da je želja po ustvarjanju neuničljivih in trajnih izdelkov v nasprotju z glavnim načelom narave – nestalnostjo življenja, mi je odprlo oči. Z našo ignoranco ne uničujemo le narave, temveč pozabljamo na razumevanje, kaj pomeni živeti v harmoniji z njenimi zakoni.

ODKRITJE, DA JE ŽELJA PO USTVARJANJU NEUNIČLJIVIH IN TRAJNIH IZDELKOV V NASPROTJU Z GLAVNIM NAČELOM NARAVE – NESTALNOSTJO ŽIVLJENJA, MI JE ODPRLA OČI.

Amazonija je kljub svoji lepoti tudi stroga in trda učiteljica. Čeprav sem se na začetku težje prilagodila nepoznanemu in nezavarovanemu okolju, sem bila v naslednjih dneh primorana preseči svoje strahove in nelagodne občutke, kot sta na primer potreba, da ostanem čista v ekstremno vročem in vlažnem okolju, in poskus, da bi do nepoznanih bitij, ki so prebivale v gozdu, ohranila varno distanco. Ko sem se naposled osvobodila svojih strahov, sem odkrila poživljajoč učinek, ki ga prinaša ponižno življenje v globoki harmoniji narave. Ta je v popolnem nasprotju z željo, da bi naravo osvojili ali jo premagali. Prejela sem čudovit uvid, da smo tudi mi del te žive mreže življenja. Pred občutkom enosti nas omejuje le naša lastna potreba po nadzoru in težnja po postavljanju meja, ki nas ločujejo.

KO SEM SE NAPOSLED OSVOBODILA SVOJIH STRAHOV, SEM ODKRILA POŽIVLJAJOČ UČINEK, KI GA PRINAŠA PONIŽNO ŽIVLJENJE V GLOBOKI HARMONIJU NARAVE. TA JE V POPOLNEM NASPROTJU Z ŽELJO, DA BI NARAVO OSVOJILI ALI JO PREMAGALI.

Je možno, da ob tem, ko vse bolj omejujemo naša življenja od narave – od tega, kar smo – v človeški družbi omejevanje in destrukcija še naraščata ter se odražata v obliki depresije, samomorov, ločevanja, stresa in napetosti?

PRED OBČUTKOM ENOSTI NAS OMEJUJE LE NAŠA LASTNA POTREBA PO NADZORU IN TEŽNJA PO POSTAVLJANJU MEJA, KI NAS LOČUJEJO.

Morda je čas, da raziščemo našo vlogo in premislimo o namenu človeških bitij. Je prav, da 'razvoj' opredeljujeta le industrializacija in kopičenje bogastva? Bi morali definicijo 'blaginje' razširiti tako, da bi vključevala več kot le denarni dobiček? Morda bi morali k današnjim ekološkim in družbenim krizam pristopiti s ponižnim spoznanjem, kako odvisni smo od *Pachamame* ... Ter pri tem ohraniti zavezanje, da je prav ona velik vir življenja, da je naša dolžnost, da živimo v harmoniji z njo in da jo varujemo namesto izkoriščamo.

Navdih lahko črpamo iz starodavnih kultur, ki so še danes neločljivo povezane s potencialno nevarno Amazonijo in ki od nje vzamejo le tisto, kar res potrebujejo. Mar namreč ni pravi pomen blaginje prav to, da imamo dovolj stvari, ki jih potrebujemo, takrat, ko jih potrebujemo? Čista voda, svež zrak, hrana, pridelana z ljubeznijo, življenje v enosti z vsem, kar nam Zemlja ponuja v izobilju ... Ni prav to najčistejša oblika blaginje? V prostranem pragozdu sem se spomnila, da smo le majhni prebivalci veliko večje sile življenja. Vsak požirek vode, vsak kamen, ki je podprl mojo nogo, vsako drevo, ki je izdihnilo, da sem jaz lahko vdihnila ... Vse to je nekaj, za kar sem hvaležna. Pozabljamo, kakšen privilegij je, da smo lahko del ekosistema, ki mu pravimo Zemlja. Namesto da si postavljamo vprašanje: "Kaj lahko dobim?" lahko uvidimo svojo odgovornost in se začnemo spraševati: "Kaj lahko dam?" 🌿

NAMESTO DA SI POSTAVLJAMO VPRAŠANJE: "KAJ LAHKO DOBIM?" LAHKO UVIDIMO SVOJO ODGOVORNOST IN SE ZAČNEMO SPRAŠEVATI: "KAJ LAHKO DAM?"

KUPID IN PSIHE

MIHA KOŠIR

O ljubezni je bilo napisanega že tako veliko, da se še en članek o tem zdi skoraj nepotreben. Pa vendar, ali resnično vemo, kaj je ljubezen? Od kod izvira, od zunaj ali od znotraj, ali jo moramo prebuditi ali si jo zaslužimo? Ljubezen ima tako veliko moč, da jo lahko čutimo vsi, in kot taka nas bo vedno navdihovala. Vodi nas lahko v norost ali v najvišje stanje blaženosti. Starogrški filozof Platon je napisal cel dialog, posvečen ljubezni ali Erosu. Ta dialog se imenuje *Simpozij* in se dotika globin misterija ljubezni in samih Misterijev.

Obstaja še ena zgodba, ki nas povede v globine ljubezni, to je mit o Kupidu in Psihe, ki je del knjige *Metamorfoze*, znane tudi pod naslovom *Zlati osel*. Ta zgodba je bila napisana v 2. stoletju n. št., njen avtor pa je platonistični filozof Lucij Apulej.

Zgodba pripoveduje, da je nekoč živel kralj s tremi hčerami. Psihe je bila najmlajša in po lepoti ji ni bilo enake. Ljudje so jo primerjali celo z Venero, samo boginjo lepote. Zanimarili so templje in svetišča, posvečene Veneri, in namesto nje častili Psihe. To Veneri ni bilo všeč in za kazen je poslala navihanega fanta Kupidu, v stari Grčiji znanega kot Eros, da bi ustrelil Psihe s svojo strupeno puščico prav v trenutku, ko je opazovala najbolj nesrečnega in najbolj hudobnega človeka, da bi se vanj zaljubila. Toda ko je Kupid našel Psihe, ga je njena lepota tako prevzela, da je v svoji zbežanosti s svojo puščico ranil sebe in se tako sam vanjo zaljubil.

Ker je bila Psihe še neporočena, se njen zaskrbljeni oče posvetoval s preročiščem v Delfih. Povedali so mu, da se mora poročiti s pošastjo. Družina se je potopila v žalost, toda Psihe je sprejela svojo usodo in se odpravila na predvideno mesto svoje poroke. To je bil rob pečine, od koder jo je veter ponesel v dolino. Znašla se je pred izjemno lepo in razkošno palačo, nevidni služabniki pa so izpolnili vsako njeno željo. Ponoči je slišala glas, ki ji je pojasnil, da je on njen mož, ki jo močno ljubi, vendar ga ne sme nikakor videti, sicer ga bo za vedno izgubila. Tako sta živela iz dneva v dan – ponoči skupaj, ob zori pa sta se ločila.

Po določenem času je začela Psihe pogrešati svojo družino in prosila svojega moža, naj zaukaže vetru, da bi k njej na obisk privedel sestri. Ko sta sestri prispeli in zagledali Psihino razkošno palačo, sta postali zelo zavistni in zasnovali

prekanjen načrt, da bi uničili Psihino poroko. Povedali sta ji, da je njen mož strupena kača, ki čaka, da njen otrok zraste pod njenim srcem, nato pa ju oba požre. Naivna Psihe je poslušala zlonameren nasvet sester, da prereže vrat svojega moža.

Neke noči je vzela svetilko in nož, pripravljena pokončati svojega pošastnega moža, toda čim ga je zagledala, kako leži v postelji, je uvidela, da je njen mož Kupid, najlepše bitje, ki ga je kadar koli videla. V tem trenutku se je po nesreči ranila z njegovo puščico. Kupid se je prebudil in razočaran nad njeno prelomitvijo obljube odletel stran. Psihe je zapustila palačo in se odpravila iskat moža. Naposled je srečala Venero, ki ji je zadala nekaj nemogočih nalog. A s pomočjo Narave je vse naloge uspešno opravila.

Njena zadnja preizkušnja je bila, da se odpravi v podzemlje in prinese nazaj šatuljico, ki naj bi vsebovala delček lepote Perzefone, kraljice podzemlja. Na svoji poti, na samem koncu, se ni mogla upreti temu, da bi odprla šatuljico, in čim jo je odprla, je njeno telo ovil hladen večni spanec in padla je na tla. Toda Kupid jo je našel in jo s svojim poljubom priklical nazaj v življenje. Nato se je odpravil na Olimp, da bi se snidel z očetom Zevsom in pripravil poroko. Psihe je bila prinesena na nebo in postala enaka bogovom. Kupid in Psihe sta živela srečno do konca svojih dni in rodil se jima je tudi otrok, imenovan Radost.

Glede na zgodbo se zdi, da je lepota tista, ki prebudi ljubezen. Lepota je iskra, ki vname moč ljubezni, iskra procesa transformacije. To je tudi razlog, zakaj je imela umetnost v klasičnem svetu tako pomembno mesto znotraj družbe; umetnost nam pomaga preseči posvetno prek svoje povezave z lepoto. Najprej nam ni vse jasno; ne prepoznamo tistega nevidnega

glasu, ki nas obiskuje ponoči, toda postopoma tako kot Psihe lahko prebudimo svojo zavest oziroma svojo dušo, ki jo dejansko predstavlja Psihe. S filozofskega vidika ima Kupid (ljubezen) poslanstvo znotraj duše. Brez Kupida duša ne more rasti in se ne more roditi na višji ravni. Ni naključje, da beseda filozofija v sebi nosi ljubezen. Zato je prav filozofija tista, ki v svojem bistvu nosi moč transformacije. 🏹

ORIENTACIJSKE SPOSOBNOSTI MRAVELJ

Predstavljajte si, da imate sposobnost popolne orientacije v prostoru, celo takrat, kadar hodite nazaj ter se pri tem obračate in nosite ali vlečete breme, ki je petdesetkrat težje od vas.

Prav tega so sposobne mravlje, drobcena bitja, ki nas osupljajo s svojimi orientacijskimi sposobnostmi, a ne le s tem ...

Na Zemlji živi približno 12.000 poznanih vrst mravelj, ki so razširjene po vseh celinah razen na Antarktiki, najštevilnejše pa prebivajo na tropskih območjih. Skupna biomasa vseh mravelj na Zemlji je približno enaka skupni biomasi vseh ljudi na Zemlji. Mravlje lahko tvorijo super-kolonije, ki se razprostirajo tudi tisoče kilometrov. Poleg neverjetne

organizacije sobivanja in razdelitve vlog je zanimiva tudi njihova simbioza z rastlinskimi vrstami, ki jih mravlje ščitijo v zameno za hrano in zatočišče, jih oprašujejo ali naokoli prenašajo njihova semena, zaradi česar so pomemben člen v ekosistemu. Uspešna komunikacija mravelj v skupnosti je pomembna za ustanavljanje kolonij, iskanje hrane in obrambo.

Znanstveniki preučujejo življenje mravelj, da bi raziskali njihovo organizacijo v skupnosti, orientacijo v prostoru in prehranjevanje. Rezultati raziskav lahko pomagajo pri konstruiranju robota, ki se lahko orientira v nepoznanem prostoru, na vseh delih našega planeta, kot to uspeva mravljam.

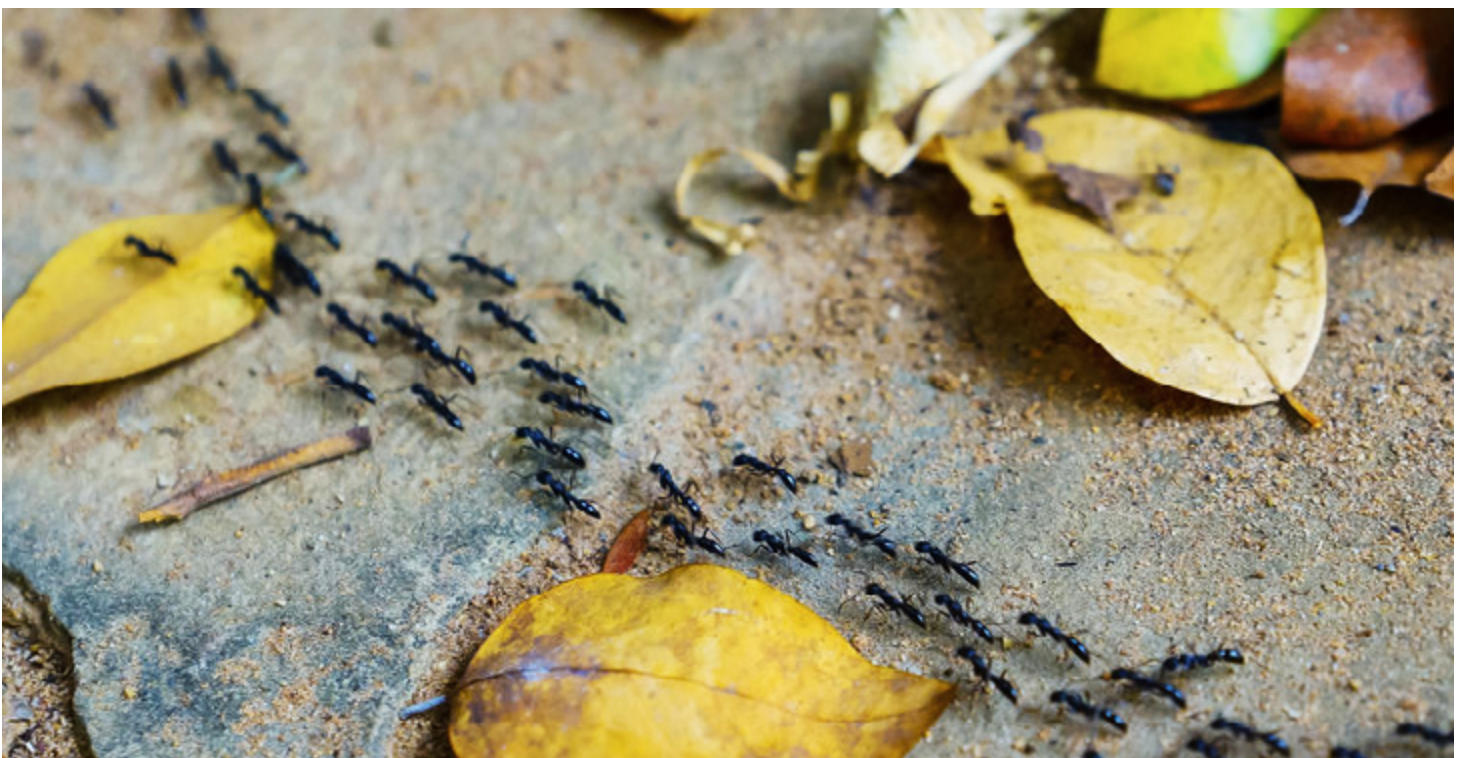

Zadnje znanstvene raziskave orientacije mravelj v prostoru so pokazale, da so njihove orientacijske sposobnosti impresivnejše, kot so mislili do tedaj. Raziskovalci z Univerze v Edinburgu so preučevali puščavske mravlje v njihovem naravnem okolju. Ugotovili so, da mravlje delujejo sinergično, pri čemer uporabljajo najmanj tri vrste spomina: spominjanje slik, spominjanje gibanja in spominjanje mesta, kjer so pustile breme, ki so ga nosile. Poleg tega se je pokazalo, da lahko mravlje potujejo tudi tako, da spremljajo položaj Sonca na nebu, pri čemer si pomagajo s slikami svoje okolice, ki ji

pozorno opazujejo in si jih podrobno zapomnijo. Mravlje so zašle le takrat, kadar so znanstveniki med raziskavami uporabili zrcalo, s katerim so zakrivali Sonce. Mravlje si zapomnijo tudi vonj poti, po katerih so potovale, in to do oddaljenost približno dvesto metrov od gnezda, zaradi česar se znajo vrniti tudi po tem, ko pade noč. Razvit imajo občutek za oddaljenost in prepotovano pot, kot da štejejo svoje male korake z vgrajenim pedometrom. Rezultati raziskav so objavljeni v časopisu *Current Biology*. Cilj raziskav je bil razvoj robotike, njihov namen pa je bil ugotoviti, katere metode uporabljajo mravlje za tako uspešno orientacijo.

Neverjetne orientacijske sposobnosti mravelj presenečajo znanstvenike, saj jih glede na majhnost njihovih možganov ne morejo pojasniti. Mravlje pa niso neobičajna bitja le zaradi svojih orientacijskih sposobnosti, temveč tudi bitja, ki inteligentno ustvarjajo sobivanje v svoji skupnosti pa tudi s preostalimi bitji v naravi, tako da bi se moral človek vsekakor učiti iz njihovega primera.

Priredil: Mladen Cikuša

ŠPARTANSKA UTRDBA

Agesilaj je bil špartanski kralj, ki je vladal državi 38 let. Čeprav je bil majhne, neizstopajoče rasti, je bil v svoji mladosti silovit bojevnik. Ko je pri svojih šestinštiridesetih postal kralj, je bil tako že dobro znan po svojem pogumu in kot vladar izjemno spoštovan.

Agesilaj tako kot večina Špartancev ni bil pristaš zidov iz opeke in kamna, saj je menil, da mesto branijo njegovi moške in ne njegove utrdbe.

Potem ko je neimenovani voditelj iz prijateljskega mesta špartanskemu kralju ponosno pokazal svojo mestno utrdbo, je Agesilaj odvrnil: "Kako lepa ženska četrt."

Lahko si predstavljamo, kako je sprva samozavestni pogled človeka počasi bledele, ko je kralj Agesilaj sarkastično »pohvalil«
njegove ogromne stene.

Še bolj odmeven pa je bil Agesilausov odziv, kadar so ga ljudje spraševali, kje pa so obzidja Šparte. Kadarkoli je prišlo do tega vprašanja, je Agesilaj pokazal na svoje pogumne moške in dejal: "Ti so špartanska utrdba."

VLADATI SEBI JE NAJVEČJA OBLAST

IMPERARE SIBI MAXIMUM IMPERIUM EST

To so besede slavnega stoičnega filozofa Seneke, ki jih najdemo v njegovem delu "Pisma prijatelju Luciliju". Z njimi je Seneca izrazil samo bistvo stoične filozofije. Samo tisti, ki vlada sebi, je svobodno in srečno človeško bitje. Če tega ni zmožen, je le suženj svoje nižje narave: svojih strasti, lenobe, strahu, poželenj, ambicij. Največji dosežek za človeka je ta, da postane svoj gospodar v vseh življenjskih okoliščinah. Lahko vladamo veliki vojski, toda kaj ti to pomaga, če ne moremo obvladati tistega, kar nas oddaljuje od nas samih. Vedno se vprašajmo, kdo je trenutni vladar v nas, kdo sedaj sedi na prestolu naše zavesti. Ali so to naše želje, strasti, nečimrnost itn. ali pa je to naš resnični jaz.

Da bi človek vladal sebi, potrebuje močno voljo, ki se razvija z disciplino. Toda to ni toga in trda disciplina, temveč potrpežljivo in skrbno prizadevanje, da bi vse bolj ukrotili svojo notranjo žival. To žival mora voditi um, največje darilo, ki so nam ga dali "bogovi".

Šele tisti, ki postane svoj gospodar, lahko "vlada" drugim, lahko postane njihov dober gospodar. Za Seneko vladati drugim pomeni zanje skrbeti in jim ne vsiljevati svoje volje. To pa ne gre brez dobrote, ki jo plemenita duša dobrega vladarja nosi v sebi.

Za Seneko vemo, da je bil živi zgled svojega učenja. V popolnosti je živel tisto, kar je učil. Obdobje, v katerem je Seneka imel zelo velik politični vpliv, so zgodovinarji pozneje poimenovali "Zora zlatih časov rimskega cesarstva".

KNJIGE IN REPLIKE V PRODAJI

Knjige in replike lahko kupite v prostorih Nove Akropole.
Lahko jih naročite tudi preko maila na info@akropola.org.

NAŠE KNJIGE

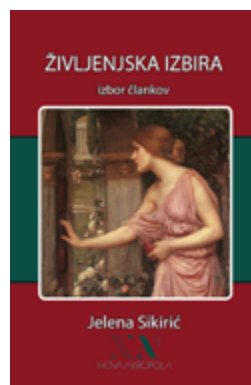
FORMAT 130 X 205 mm
176 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 130 X 205 mm
112 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

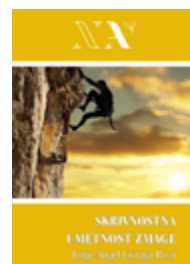
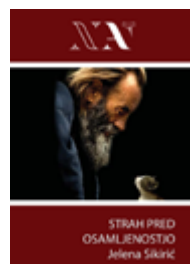
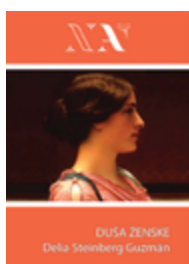
FORMAT 130 X 205 mm
64 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 130 X 205 mm
159 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

FORMAT 130 X 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 105 X 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Arheološke replike so kopije motivov iz različnih časovnih in kulturnih obdobjev in predstavljajo kulturno dediščino človeštva. Vsak posamičen izdelek je skrbno izdelan v ateljeju Nove Akropole. Vsaka replika ima tudi simboličen pomen, zato je lahko odlično darilo.

Grčija in Rim

Egipt

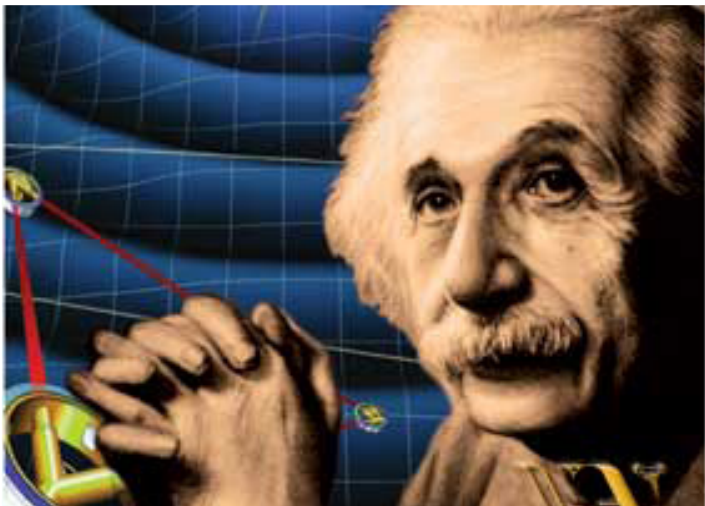
Slovenija

NAPOVEDNIK DOGODKOV

Dogodki za mesec APRIL in MAJ 2019.

Dogodki potekajo v prostorih Nove Akropole v Ljubljani in Mariboru ali na vnaprej razpisani drugi lokaciji.

ALBERT EINSTEIN OD RELATIVNOSTI DO ENOTNOSTI

Predavanje

TOREK, 16. APRIL, OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Vstop prost!

LEONARDO DA VINCI ŽIVLJENJE IN DELO

Predavanje

PONEDELJEK, 6. MAJ, OB 18:00

Knjižnica Otona Župančiča - Kersnikova 2, Ljubljana

Vstop prost!

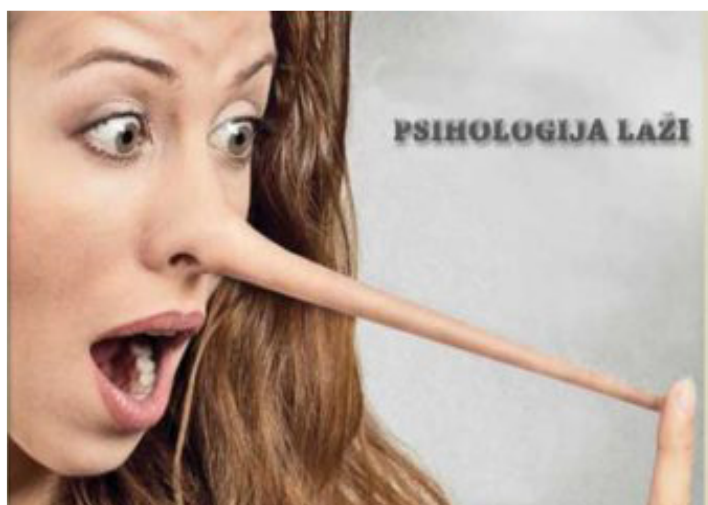
LEONARDO DA VINCI GENIJ, KI JE SPREMINJAL SVET

Seminar

SREDA, 15. MAJ, IN ČETRTEK, 16. MAJ, OB 19:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Vstop prost!

ZAKAJ LJUDJE LAŽEJO PSIHOLOGIJA LAŽI

Predavanje

SREDA, 22. MAJ, OB 19:30

Knjižnica Šiška - Trg komandanta Staneta 8, Ljubljana

Vstop prost!

**SVOBODA V ODNOSU NE POMENI, DA GRE VSAK SVOJO POT,
NEODVISNO OD DRUGEGA;
TAK ODNOS MORA BITI OSNOVAN NA STANJU V ČLOVEKU,
KI JE KOT FINO UGLAŠENA STRUNA NA VIOLINI,
KI Z LAHKOTO ZAVIBRIRA V ODNOSU NA VSE STVARI IN OKOLIŠČINE,
A USTVARJA SVOJO GLASBO.**

N. SRI RAM